

χουμε ἀνάγκη ἀπὸ περισπότερην θετικότητα κι' ὅλη γώτερο φαντασιοκόπημα· καὶ πρῶτ' ἀρχὴ πρέπει νὰ ἔχουμε τὴν νεοελληνικὴ γλῶσσα γιὰ τὴν νεοελληνικὴ ἐπιστήμην· κι' οἱ Γάλλοι μιὰ ψοφὰ ἔγραφκν λατινικὰ τὴν γιατρικὴν τους, μιὰ δὲν εἶναι καθόλου μετανοιωμένοι ποὺ δὲν τὴν γράφουν πλέον ἔτσι· Ἐμεῖς θὰ κάνουμε· ἐδῶ τις ἑτοιμασίες γιὰ τὸ δικό μας ἀναποδογύριψιμο· οἱ δασκάλοι ἀλλην φορᾶ, μέσα θαθίστε ἀπὸ τοὺς Ἰπποκράτες καὶ τοὺς Γαληνούς ξέθαψαν τὴν δική τους μούμια· τὰ δικά μας μέσα δὲ θέχουν τόσες πολλές ἀρράχνες· ἐμεῖς θὰ ξετάζουμε τὸν ἔρρωτο καὶ θὰ γράψουμε φωνογραφικὰ ὅ,τι μῆς λέει· σ' ἔκεινα ποὺ μῆς λέει θὰ βροῦμε τὰ συμπτόματα κι' ἀπ' ἔκεινα ποὺ μῆς λέει θὰ βροῦμε τὶς λέξεις νὰ τὰ περιγράψουμε· ἡ γιατρικὴ εἶναι ὅπως οἱ Ὡραῖες τέχνες· παραστατικὲς τὰ πράματα βάζοντας μέσα στὴν περισταση τὴν ἀλήθειαν τὴν ἀντικειμενικήν, συγχριτικήν ἀπὸ τὴν ὑποκειμενικὴν ἀντίληψην· ἐμεῖς πρῶτα-πρῶτα θὰ κάνουμε φωνογραφίες ἢ φωνογραφήματα· ἀφοῦ δοῦμε πρῶτα πῶς μιλῶν οἱ ἔρρωτεί μας, ὅπερα δὲ βάλουμε σὲ τάξη τὴν διέγησή τους, δὲς τοὺς ἔξετάσου με μὲ εἰλικρίνεια καὶ δὲς λέμε τι ἔκπλανμε κάθε φορὰ καὶ σὲ τι ἀποτέλεσμα ἔρτάσμε. Ἔτοι θαρροῦμε πῶς κάτι κάνουμε γιὰ τὴν νεοελληνικὴν ἐπιστήμην δημοσιεύοντας μ' αὐτὴ τὴν ἀναλυτικὴν μέθοδο παρατήρησες ἔρρωτων καλὰ παραμένεις, καὶ διορθωμένες ἀπὸ τὴν καθηγητὴν μας κ. Φωκᾶ, ποὺ ξέρει τὴν δουλειὰ του καὶ ποὺ δὲν παίζει μὲ τὴν ἐπιστήμην.

APIΘ 105

*Δημοτικό Νοσοκομείο ή «Έλπις». «Αι-
θουσα 'Ασκληπιός». Κλινική του κα-
θηγητή κ. Γεράσιμου Φωκᾶ.*

**Αναστάσιος Αημηνηρίου, 18 χρονῶν, ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ἔχει ἔωστραβο γίνεται (βλαστόν γόνου).*

«Πρίγ, ήμεον στὸ μπακαλίκο μέσα· πέρσυ· περ-
πατοῦσα καὶ μὲ πονοῦσε μέσα στὸ κόκκαλο τὸ γόνα-
το, καὶ στέκομον πάλι· ὑστερχ, μὲ τρεῖς μύρες,
τέσσερις, πάλι· μ' ἐπιλαναν οἱ πόνοι· ἔμαχ ἐτρεχα πε-
ρισσότερο, μὲ πονοῦσε· οὐκέτι μέναν αὗτοι οἱ πόνοι
περισσότερο, οἱ φλέβες μαζώνονται καὶ δύο τρεῖς φορὲς
τὴν ήμέρα, σταν στέκομον ἔθιος, ἐπτριξε μέσα τὸ
κόκκαλο στὸ γόνατο· ἐν γόνηι, εἶχε πρωτεῖ καὶ ἡρθ-
ὸ γιατρός· γληγορώτερα, ἵγια ἔβαζα μονάχος μου
ἀπαλαίματα, ὑστερ' αὐτὶς μὲ κύταξε καὶ μ' ἔδω-
σε μιὰ μαύρη ἀλειφή καὶ κάθησα δύο μέρες στὸ κρεβ

6άτι· ἔφυγε δὲ γιατρὸς θετερα, καὶ μὲν δύο μέρες,
εἶχε ξεπωρηστῆ· μὰ οἱ πόνοι οἱ ἔδιοι δὲ σταματοῦ-
σαν· ὅσο ποὺ μ' ἔσυστησαν οἱ δικοὶ μου καὶ ἡρθα
ἔδω· στις 12 τοῦ μηνὸς ἡρθεῖ δῶ μέσα καὶ μὲν κρά-
τηξαν».

Τωρινὴ κατάσταση.

Ο ζῷορωστος ἔχει ἔνα ξώστραβο γόνυα μ' δόλους τοὺς χαρχχτῆρές του, ή ὅπως λέμε μὲ τοὺς σημερινούς ὄρους τῆς γιατρικῆς ἔχει ἔνα «βλακισὸν γόνυν» (*genu valgum*); η παραμόρφωση αὐτὴ γένεται αἰτίᾳ νὰ κάνῃ ὁ ἀξονας τοῦ μηροῦ μὲ τὸν ἀξονα τοῦ κάτω-ποδιοῦ μιὰ γωνία ἀνοιχτὴ πρὸς ἔξω μὲ κορυφὴ πρὸς μέσα· ἔτοι, καθὼς περπατεῖ ὁ ζῷορωστος, τὸ παραμορφωμένο γόνυα του ἔρχεται καὶ χτυπᾷ τὸ ἄλλο γόνυα τὸ γερό, ἐνῶ ὅλο τὸ κάτω-πόδι πάει κατὰ ξέω. Τὴν γωνία ποὺ κανει τὸ μηρὶ μὲ τὸ κάτω-πόδι μποροῦμε νὰ τὴν μετρήσουμε μὲ ἑργαλεῖα ἐπιτηδεις κακωμένα ποὺ ὄνοματίζονται «γωνιόμετρα». μποροῦμε νὰ μετρήσουμε ἀκόμα πόσο τὸ μέσα ποδοστράγαλο (ἔσω σφυρὸς) εἶναι μακρὺ ἢ πὸ τὸ ἄλλο μέσα ποδοστράγαλο, ὅταν τὰ δύο σκέλια είναι ξαπλωμένα κι' ὁ ζῷορωστος πεσμένος ἀνάσκελα. Ἐπλάναμε αὐτὰ τὰ μετρήματα καὶ εἴδαμε πώς τὸ ξώστραβο γόνυκτο τὸ ἀρρώστου μας εἶναι ἀπὸ τὶς μέτριες παραμόρφωσες, μ' ἄλλα λόγια πώς τοῦτο τὸ ξώστραβο γόνυα δὲν εἶναι μήτε ἀπὸ τὰ πολὺ μεγάλα, μήτε ἀπὸ τὰ πολὺ μικρά· παρατηρήσαμε ἀκόμα, ἔξετάζοντας τὸν ἀρρώστο, ὅλα τὰ συμπτώματα, ποὺ περιγράφουνται σ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστια, δηλ. τὸ πρήξιμο τοῦ μέσα κόντυλα, τὶς εὔκολες κίνησες τῆς κλειδωσης κ' εἴδαμε πώς, ὅταν τὸ γόνυκτο κλείνῃ, η παραχμόρφωση χάνεται.

Δέν έπιμένουμε στούς λόγους που μάς έκαναν να έγχειρίσουμε τὸν ἀρρωστο· ἡ ἔγχειριση ἔγινε στὶς 19 τοῦ Δεκέμβρη στὸ ἄμυνθεῖαν ἀπὸ τὸν καθηγητή μας μας κ. Φωκᾶ. δ ἀρρωστος ἀφιονίστηκε εὐκόλα μὲ χλωροφόρῳ κ' ἔγινε ἡ ὀστεοτιμὴ, ἀπέκνω ἀπὸ τοὺς κόντυλους, στὸ κόκκαλο τοῦ μηριοῦ, δηλ. ἡ μέθοδο τοῦ Maczewen· ἀφοῦ ἔγινε ἡ ἔγχειριση, ἔχτισαμε τὸ σκέλιο μὲς στὸ γύψο καὶ τ' ἀφίσαμε στὴ θέση αὐτὴ ἀκίνητο γιὰ 35 μέρες. "Οπως συμβαίνει σ' αὐτὴ τὴν ἔγχειριση, ὅταν γίνεται μὲ τοὺς κκνόνες τῆς ἀσηψίας, δ ἀρρωστος δέν ἔλαβε πυρετό, καὶ ὑστερα ἀπὸ 35 ἡμέρες δ γύψος ἐβγῆκε καὶ τὸ μέλος εἴτανε γιατρεμένο καὶ διορθωμένο.

Τώρα θὲ δοῦμε πὼς ὁ ἔρρωστός μας διηγέται;

ἴτιν ἐγχειρίων καὶ τις ἐντύπωσές του ἀπὸ τοῦ χριστινοῦ
νυμα κι' ἀπὸ τις συνίσσεις τῆς ἐγχειρίους.

«Στις 12 ήρ' α' δῶ καὶ στις 19 μέναναν ἡγε-
ρισην· τὸ βράδιον γέτεψε καὶ τὸ πρωῒ ἦσα μὲ τὴς ἔγ-
τεκα, πρὶν ἐρθῆ ὁ καθηγητής, παποχ μέσα στὸν ἐ-
πιμελητήν, που ἐδώπει μυθητικόν θ' ἀπογίνεται τὸ πό-
διον μου, πώς θὰ τικάξῃ : μ' ἤγγειρισην ἢ μὲ σορίφι-
μον· Οὐτερεχ ἥρθε κι' ὁ καθηγητής καὶ μ' ἔκαναν ἠγ-
χείρισην· μ' ἔβαλκαν ἀπόνω σ' ἑνα μεγάλο τραπέζιον·
καὶ μόνιμον τὸ γέννατο μ' ἔνα κίτρινο γιατρικό πού
μόνιμον ἀπόνω γιὰ χούρτα· κατόπι μ' ἔκοιμισαν.
Εἶναι ἑνα πράκτη τὰ ναργυρικά· ἐπά τὴ μικρὰ μεριά
εἶναι μπουκάλι, κι' ἔχει μίσχον ἑνα σπίρτο μὲ πολλὴν
μυρισμάδα, κι' ἐπά τὴν ςλλην ἑνα πλατύ λάστιχο,
που δύνταμώνεται μὲ τὸ μπουκάλι μ' ἑνα ςλλο στε-
νό· αύτὸ τὸ φαρδιὸ λάστιχο μοῦ τοῦβλαν στὴ μίτη
κι' ὅπως ἀνάσταινες φουροῦσα αύτὸ τὸ σπίρτο που εί-
χε τὸ μπουκάλι καὶ ζελαζόμουνα· θσο που ἀποκε-
μύθηκα· Οὐτερεχ δὲν κατέληκα τίποτις. «Εσσι μοῦ
ἔκαναν τὴν ἤγγειρισην· «Οταν μ' ἐσηκωδσαν, πονοῦσαν
σικ μὲ όχτιν μέρισ. Οὐτερεχ πεύκεσαν κι' εἰ πάντα καὶ
πιά είμαι καλά».

Γ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Βιογράφηση στην ελληνική Φωνή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗΣ. Πρώτη κατά ολίκης ιστορίας όργιζουν: μια φορά, έδω καὶ τόσα χρόνια ολίκες: πρωτα-πυρώτα ἡ προτερή ἀρχή μοι φάνηκε κτλ. ολίκες: είναι τόσας τόσης καιρούς ποιη-κτή. ζήσουν ύμετρητους τριπονούς νόι δριζούν τους καιρούς ποιη-πρωτοφάνηκες ἡ χρονίστια τους. "Εντα χέρβει...ίσως είναι λέξη, τούρκικη, ή τη γραινική περίοδο. Κράγησαν... σπάνιος τύ-πος, στήν Κύπρο συνειδήστηκαν πολλά. Τό ποδοστράγαλο, λέ-γεται: καὶ κόριτσος καὶ ητοί, στήν Κύπρο δούσι ιτουρά; Κάρ-τυλας, κοντυλιά=στήν "Πιπερό λένε τὸ γρόβιο ὅστιν ἔχεγουν ἔνα ἡ δύο ἐάγχυτα περιστότερα ἀπὸ τὴν γραιμήν τοῦ κα-νονού τέλλεται, ἡ τὸ γρύπτημα μὲν μόνον ἐάγχυτον κλείστεται. Πάησα...καὶ στήν "Πιπερό συνειδήστηκαν πολλὰ αὐτός ἐ τόπος. Είναι ἔτα πρόδμα..περιγράφει μὲ πολλή, ἐπιτυχία τὸ μαγικόν της Ricard.

ΣΤΟΝ ΤΟΙΩΤΗ ΤΗΣ ΠΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Τοῦ τραγουδιῶν Τιτάνας, ἀδραῖς
τῆς Ρόδης τὴν λέση τὴν παλιγκαρδία
καὶ τῆς ψυχῆς μας ἡ λαλιὰ ζωντάνεψε
καὶ τράνταξε μὲν δίπαμι τηγάσσαι.

**Αστρο ή λύρα σὸν μεσούρωνο
σκιωτάει σὲ κάθε την ἀχτίδα*

ΓΙΑ ΕΝΑ ΆΛΛΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γιὰ νὰ κρίνωμε δύο: ἔνα δράμα, θυχερώ δὲ μᾶς ἀρκοῦν μονάχα οἱ προσωπικοὶ αἰσθητικοὶ κανόνες μᾶς «περὶ πλοκῆς, χαρχυτήρων, εύρεσεως μέθου, ψυχολογικῆς ἀναλύσεως». Καὶ π. Πρέπει συνάμα νὰ σταθεῖμε στὸ σωστὸ σημεῖο. Ἐπόπου νὰ μποροῦμε νὰ ἔχτιμήσωμε τὶς κοινωνικὲς στιγμὲς ποὺ τὸ γέννησαν. Μὰ ἐδῶ εἰν’δε μεγάλες σκόπελος. ‘Ο καθένας τὶς βλέπει αὐτὲς μὲ τὸ ὑποκειμενικό του μέτρο. Ήλυτοῦ, μὴ πιὸ πολὺ σ’ ἐμδές. Στρῶμα παχὺ σκεπάζει τὰ γυαλιά μᾶς. Πρόληψη, πάχει τὴν ρίζα της σ’ ἴστορικοὺς λόγους, γύρεψε πάντα νὰ μᾶς κρύψῃ τὴν πραγματικότητα, νὰ κάψῃ τὴν ἡώη ἀπὸ κάθε προστριβή μὲ τὴν ἀλήθεια. Χαρακτηριστικὸ αὐτὸ σ’ ὅλες τὶς ἀντιδραστικὲς τάσεις, μὰ ποιειὲν ἡ πατοδρομή δὲ φτάνει, διπλαὶ σ’ ἐμδές, στὸ βαθὺ τῶν κιώνων. ‘Η γλωσσι-

κή ένδεραση μοναδική, στὸν κόσμο. Μὰ αὐτὴ μονάχα! Θυμοῦμαι κάποια διάδαστα τῆς γνώμης ἐνὸς σοφοῦ μας, πώς ή φίλοσοφία, ἀν γεννηθῆ καὶ πάλι στὴν Ἑλλάδα, θὰ συνεχιστῇ ἀπὸ τὸν Πλωτίνο. Αἰώνες καὶ ἀπαιδίνες καταργοῦνται στὸ πνεῦμα τοῦ σοφοῦ ἀφίνω τὴν ἔξελην τῆς φιλοσοφικῆς ιδέας μὲς σ' αὐτοῖς, μὰ σὶ σύχρονες κοινωνικὲς συνθῆκες, ποὺ προσδιορίζουν πάντα μικρὰ φίλοσοφα, ἔξομοιώνονται μὲ τὶς συνθῆκες τῶν ἀλεξαντρινῶν χρόνων. Ἡ φιλοσοφία στὴ ζωὴ φυτρέναι καὶ ἀπὸ τὸν Κλειδούραντας εἰς τὴν ποίηση καὶ σὰν τὴν τέχνη, λέει ὁ Παλαμᾶς, μὰ καὶ γιὰ τὴν ποίησή μας εἶπε ἀλλοὶ σοφὸι τῇ γνώμῃ, πώς καὶ αὐτὴ θὰ πηγάσῃ ἐπὶ ξνα μεταιωνικὸ ἔπος καὶ ὁ Παλαμᾶς ἐξίσις συμφωνεῖ μὲ τὸ Βαλαωρίτη σὲ πώς ή ποίησή μας θάποχτήσῃ τὰ πολυτυμότερα λουλούδια της, ἀν ἀπακούμπηση στὴν έθνική ιστορία. Αὐτὴ ή πλατη του τὸν φέρνει σὲ καθέρωμα μιᾶς θεωρίας, που ή παγκόσμια ιστορία φίχνει τὴν ἀλήθεια της. Τὰ μεγάλα θύμια τὰ ιδανικά, λέει ὁ Παλαμᾶς στὸν πρέλογο τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ Γύρτου», διταν ἀνθίζουν καὶ ξεῦ στὸ σπίτι του καθεινός, ὁ ποιητὴς τους χτίζει παλάτια. «Οταν ξεπέφτουν καὶ καθένας τὰ δύνχνεις ἀπὸ τὸ σπίτι του, διποιητὴς τὰ πατίρειν στὸ καλύβι του καὶ δουλο τοὺς δί-

νει. Μὲς ξεπεσμένα όδανικά δόμως δὲ βλέπω παιχτή, ποὺ νάγκυσε παλάτια. Ταλέντα μόνο πινάγκην, δυνάμεις δημιουργικής σύντηξην μὲς εἰς διαύτα. Ο ίδιος Παλαμᾶς βρύζει φεύγεις αὐτή, τὴν θεωρία του μὲ δύποιο ἀπὸ τὰ ἔργα του κατάγχεις τὴν πρώτην Ηέση, στὴ γεωτεσκή μας ποίησι. Είναι περιμένα όδανικά, ποὺ φέλνει στοὺς «Ιανόσους κι ἀνάπτυχοτεսσαρά», στὸν «Τάφο», στὶς «Ευκτὸς φιλοκαὶ τῆς Λύρας», στὸ «Στερνὸς Λόγος τὲ μιὰ γυναῖκα» καὶ σ' ἀλλα τέσσα; «Η στὸ Ήλιμαστὰ στερνά τοι, «Σχτυρικὴ γυναικείατα», περιτεχνα στορίσματα ἀπὸ γραντῆρη στίχο, συλμποὶ παλάδια στὴν ἀριθμητική ἐποχή, μαζί, ποὺ μέσα εἰς ἓνα γλυκοανάρδουσμα καὶ ἓνα κελάδημα ἀνοιχῆς μοιγγήρισσει καὶ βρυγγέσι πάτταροι τελέσι τοις Ήλυσοῖς ἐνὸς βάρεσσοι : «Αλλως τε ἐποιητὴ εἰναι τοῦ ἔλινους του καὶ τοῦ καιροῦ του, τὸ εἰπὲ ἀλλοὶ εἰ Παλαμᾶς καὶ τὴ ιστορία μας μαθαίνει πῶς τὰ ἔτη, γοτὲ καὶ πουτινεὰ δὲν εἰχαν πάντα τὰ ἴδια θέσηνικά, μὲ ἐκεῖνα ποὺ τοὺς ἐπιβάνει κάθε φορά ή ἐποχή. Τὰ ξεπεσμένα όδανικά πιὰ δὲν ξανασηκώνονται. Ο παιχτής γιὰ νὰ γκτίσῃ τὰ παλάτια του, θὰ ξυπνήσῃ νέα στὸ λαχ του, στὸ φῶς καὶ στὸν ηλιο τὰ στηλώσῃ, τὸ ἔργο του. «Τρανοὶ κι ἀνείγοντες τάσσονται, Κάλυπται,

Λόγιοι καθηγητές έκσιγναν τὸν περασμένο χρόνο.

*τῆς Ρωμιοσύνης ἡ ψυχή, τινάξεται
ἀλάκαιοη καὶ δλόρθη μὰ Πατρίδα.*

*Καὶ γὼ στοῦ δοξαριοῦ σου τὸ ἄγγιγμα
πιώθω χορδῆς σπαρταριστὴ τρεμούλα
καὶ τραγουδιοῦ πνοὴ γριψῶ στὰ στήθια μου
«Πῶς εἶμαι Ρωμιοπούλα».*

МУПІЕЛЛА

ALBERT THUMB

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ (*)

‘Η ξανχωριστική «αίρεση» γεννήθηκε, όπως είπαμε, άπο την πρόσφατη πρόσ γέρου και κακόδολη κατάσταση. Τὴν ἐπανάσταση ἀφτή, πού ζηταῖ νὰ φήσῃ τὸ ζυγὸ τῶν πατροπαράδοτων, μπορεῖς κι’ ἀφτή γάν τὴ πεῖς «γνήσιο ἰστορικὸ καρπὸ» τοῦ μονοφωτικοῦ ἔστυλογμοῦ τῶν Ἑλλήνων, γιατὶ προσπάθειες νὰ ξανχωριστανέψουν τὴ γλώσσα ἔγιναν ξανθὲ καὶ ξανθὸ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Πολύβου ὡς στὰ σήμερα, ὅπει τὰ προδεοφτικὰ κεφάλια στὸν Ἑλλαδὸ τὶς ἔχουν ξαπέρηκ μέσα στὸ αἷμα. ‘Αν οἱ προσπάθειες πρὸν ναβάγησαν, μέρος φτάνει ἐξωτερικὰ περιστατικὰ, μέρος ὁ πειρατάρης καὶ στεῖρος συντηρητισμὸς ποὺ ὡς τῷρα, ἀντίθετα πρὸς τοὺς σπουδαῖς στοὺς λαοὺς τῆς λοιπῆς Ἐβρώπης, ἀμπόδισε καθὲ ξανθοθεῖσμα δικαιοητικὰς ζωῆς στὸν Ἑλλαδὰ. Γιὰ τοῦτο ἵσα πρέπει νὰ χαιρόμαστε ποὺ τῷρα τέλος ξανταπλέσσουν νωπὲς δύναμες μ’ ἀπόρρηση νὰ λεφτερίσουν τίν ελληνισμὸ ἀπὸ τὴν κατοχὰ τῶν πατροπαράδοτων. Πῶς σύγκαιρα ὁ ζῆλος παρατρέχει κάποιες δὲν εἶναι τίποτα ἀσυνήθιστο, κι’ ὁ ἀγώνας μὲ τοῦτο δὲ χάνει τὴν ἀξία του. ‘Απ’ ὅπου κι’ ἀλογαρίσσεις τὸ γλωσσικὸ ξανχωριστικὸ, τὸ πρώτης συγκεφαλαιώνεται σ’ ἑτοῖτο καὶ τίποτα οὐλοῦ, ἀγέντα γλωσσικὸ πλάσμα ποὺ μετράει ήλικία δυὸς χιλιάδεων χρόνια δὲν παραγέρατε τέλος δριστικὰ κι’ ἀδὲν πρέπει πιὸν ν’ ἀντικατασταθεῖ μὲ καινούργια φάση. Τὸ πρόβλημα εἶναι ναὶ μὲν πραγτικὸ, τῆς ζωῆς, μά κι’ ἡ γλωσσολογία μπορεῖ νὰ δύσει γνώμη, ἀπειδῆς ἀπὸ μελέτη ἔργων ἀνάλυγων ποὺ τέλιωσαν καιρὸ τῷρα ἔχει ἀποχήσει τὰ φῶτα ὥστε νὰ κρίνεται ἔργο ποὺ γίνεται καὶ νὰ δηλώσει τι θά εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ πιθανὸ ἢ ξειοπόθητο. ‘Εδῶ βρίσκεται ἀκόμα κι’ ἡ καθολικἰσκ ἀξία ποὺ τὸ νεοελληνικὸ

^{*)} Koinake up:6, 282 xai 283.

γλωσσικής ζήτημας ἔχει γιὰ κάθε φιλόλογο καὶ ίστορικὸν τῶν γραμμάτων δηλαδὴ, γεγονότα, ποὺ στούς τόπους μας ἔκλεισαν σὲ καιρούς περασμένους καὶ ποτὲ νόημά τους τὸ ξεκαλίζουμε φιλολογικὰ μὲ τη μελέτη ἐγγράφων, μας προβάλλοντας ἀμεσα στὴν Ἑλλάδα μπροστά μας, κι' ἐνῷ παρατηροῦμε σημερνόν ἄγωνα ὑπὲρ καινούργιας φιλολογικικῆς γλώσσας μὲ τη καθέναστά του ὅλα, ἀκονίζουμε τὴ ματιά μας ὥστε νὰ κρίνουμε περασμένες ἐποχῆς δικοῦ μας πολιτικοῦ, καὶ στὸ νῦν μας μᾶς ζηυγραφίζεται ζάστερα μὲ τὸ τρόπο πλάστηκε ἡ δική μας γραφτή. Κανεὶς δύναται δὲ θὰ μὴ πείσει καὶ πώς διπλα παρατηρήθηκε ἀπανωτὰ στους όλους Ἐθνωπαῖκους λαούς, ἀφτιέσσας ὡς πρὸς τὴν ἐλληνικὴ γλώσσα δὲν ἔχει τὴν καμιὰ δέξια. Οἱ ζετυλιγμένες τῆς ἐλληνικῆς καταγέλαθος δὲν εἶναι όλλιώτικος ἀπὸ τῆς λατινικῆς μάλιστα δείχνει πολλὰ τὰ ἀνάλογα. "Αν οἱ Ἐθνωπαῖοι λόγοι, κατέχοντας ὅλα ἀρτὰ, ἔγκρινουν τὴν γλωσσικὴν ἄγωνα στὴν Ἑλλάδα, δὲν τους κινέει τὸ ποτα σωβινισμὸς — κέφους σὲ κανένας εἰθικό τους ὕλικό τους διάφορο δὲν τους ἀγγίζει τὸ ζήτημα — παρὰ τοὺς κινοῦντα στοχχούσιοι ἀπιστημονικοί. Όσους μάλιστα θέλουν τὸ καλὸ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ἀφτοῦ σμικρὰ στὴν Ἱπποτήμη τοὺς κινάει κι' διπόθις πῶς μεγάλη γλώσσαικη προσέντα νὰ προσκόψει ἡ διανυστική ζωὴ τοῦ ἐλληνισμοῦ.

Ο Χατζιδάκης, πού είναι: χριλονίκητα δύο το γρωστέσσεις ή νεοελληνική γλωσσολογία, άπαντα στη γλωσσική ζήτημα πρέπει να θεωρηθεῖ κομματικός. Στὰ κομματικά δύος ύποκειμενικοὶ λόγοι — αἰσθηματικοὶ παράγοντες — παιζούντες πρόσωπο σπουδαῖος Λοιπὸν, ἐ Χατζηδάκης δίνει, ἔννοεῖται, μεγάλη σμασία σ' ἑτοῦτο, πώς ἔνας γνωστότατος νεοελληνιστής, ὁ Karl Foy (πού δύως χρόνια πολλὰ τώρα παράτησε τὴν μελέτη τῆς νεοελληνικῆς) ἔγκρινε τη γνώμη τῶν καθαριστάδων. Όμως τοῦ Foy ἡ παρατήρηση ὅπου μᾶς παραπέμπει ὁ Χατζιδάκης (σελ. 45 καὶ ἕξτες) φάνηκε στὰ 1888 (ἴσως ίσα ὅτε ἥρχε ζε διαλέκτος χρώνας) καὶ δὲν ἀγγίζει στὸ παραμικρὸ τὸ καθαρτὸ πρόβλημα, ὅντας κατὰ τὴν ίδει μας διδότελα ἔσχετη μὲ τὴν σημερνή του θέσην. Οι ταν διαδίκης κατηγορεῖ τὸν ἀντίπαλο του τὸ Κρούμπαχο πώς τ' ὄνομα τοῦ Foy ὡς θιασώτη τῆς γραφτῆς τὸ παράτρεξε, ἀφτὸ εἶνα: τόσο πιὸ περιέργο, δύο διδίος τρανότατα πέφτει στὸ ίδιο σφάλμα. Μὲ τὸν τρόπο δηλαδὴ ποὺ ἀναφέρεται μιὰ μεν φράση ἀπὸ τὴν κριτική μου τοῦ βιβλίου τοῦ Κρούμπαχο

χου (*) σὲ κάνεις καὶ νομίζεις πώς έγρω εἰπαὶ τάχις σύμμαχός του ύπερ τῆς καθηκοντασας γιατί γροφει (σελ.83) «πώς [δι] Κρούμπαχος» δε ρέσνει κανένα καινούργιο ἐπιχείρημα, τὸ προτετάχητος κι' ὁ φίλος Θυμής». Μὰ ἐπειδὴ ἐδῶ παρατέρεται ποὺ ἔγιν, διπος γρόνια πρὶν, ἔτοι καὶ σ' ἑκείνη μου τὴν κριτικὴν ἐγκρίνω πέρα πέρα τὸ γλωσσικὸν ἔναντιον φρωτικὸν κίνημα, θὰ συμπεράνεις δ' ἀναγνώστης πώς ἐννοοῦσα γὰρ κατηγορήσω τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Κρούμπαχου ως σκουριασμένα κι' ἀνακεκρυμένα καιρὸς τώρα (**). Τὰ λόγια μου δύνας ἔχουν διλότελα διαφροεικὸν νόημα, μήτε μπορεῖς ἀλλιώς νάν τὰ πάρεις παρὸς πώς τοῦ Κρούμπαχου τὰ ἐπιχειρήματα στὰ μάτια κάθε ἐπιστήμονα φαίνουνται τόσα συτικά, ώστε καταστρωμένα μαζὶ ἀρκοῦν ἀμέσως νὰ σὲ πείσουν. Ο Κρούμπαχος τὸ ἔργο του τὸ ξετέλιωσε στὸν καιρὸ του λαμπρότατα· δι Χατζεδάκην; δύνας τὸ κρύβει πώς ἔγιν πηγαλιώ μὲ τοῦ Κρούμπαχου τὴν γνώμην καὶ πώς τὴν ἀξία τοῦ βιβλίου του τὴν ἀνεβάζω πολὺ ἀψήλα. Μὰ σ-τὴν Ἑλλάδα τοὺς συναδέρφους, τοιούτους, ἀπὸ λαγούς ἐπιτημονικούς αηδύγνωνται μὲ τὸ μέρος τοῦ ἔναντιον φρωτικοῦ, καὶ γιὰ τοῦτο εἶναι τυχερὸ πολὺ τώρα τελειώτατα (***), οὐδέτερος γλωσσοδίῃς τῆς αξίας τοῦ Brugman ἔργου μὲ τὸν ίδιο τρόπο τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ τὴ διατύπων τοῦ Χατζεδάκη, διποις κι' ἐπερεπε νὰ περιμένεις. Λορδού γέραξε ξαστερα καὶ πιστά τὰ φρονήματα καὶ τῶν διο μεζῶν, ἔπειτα σὸν ἀπὸ τὸ ὄψος τῆς καθολικικῆς γλωσσολογίας ἀπάγγειλε τὴν ἀπόφασή του, καταδικαστικὰ τῆς γλωσσικῆς νέκρας καὶ συνήγρη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ιστορικοῦ ξετυλιγμοῦ.

Με〇γ κακοφαίνεται οκτάκαρδα πώς στὸ γλωσσικὸ
ζήτημα μοῦ είναι ἀδύνατο ν' ἀκολουθήσω τὸ Χα-
τζῆδάκη μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ὥπως στ' ξιλλα του ἔργο
τὴ γλωσσοϊστορικά. Θὲ πρετιμοῦσα τὸν ἔξιολογώ-
τατο λόγιο νὰν τὸν ἔβλεπα στὸ στρατόπεδο τῶν
ἀντρῶν ποὺ ζητοῦν τὴν ζωγτανὴ γλώσσα νὰ τὴν ξα-
ναθρούν: ξέσουν στὰ φίλολογικὰ της δικαιώματα μὲ
τὴν ἐλπίδα πώς ἔτσι: θ' ἀναχρησθεῖσιν δύο μοναχὰ τὰ

^{*)} Από την Deutsche Literaturzeitung 1908 σελ. 2547-49.

**) Το νόμα αρτὶ ἔνοδάζεται κακηρότερα στὴν Ἀπάντηση σελ 498. Παρόδικὰ περιττεῶ πώς σὲ διὸ Ἑλλεχωρία τῆς Ἀπάντησης ὁ Χατζίδάκης μ' ἐναφέρει τὰ γὰρ δῆλωσα πάντα γνώμη ἀντίθετη πρὸς τοὺς δημοτικιστάδες καὶ ποτὲ μὲ τὸ μέρος τους.

***) Deutsche Revue, März 1906

ἔνα δράμια σταλμένο στὸ διχρωνικόν. Τὸ βρῆκαν ἔχοντο τὸ καλλίτερο, μὰ καὶ τοὺς ἀναγνώσιους πολλές ἀρετές· δὲν τὸ βράβευκαν ὅμως γιατὶ ἄγγειον κάποια θεμέλια τοῦ καινωνικοῦ μιας καθεστώτως: τὰ ίερά. Αὗτα εἶναι βαλμένο νὰ φυλάγῃ παντού δύοι κεράτους κ' οἱ Ἐλλήνες λειτουργοὶ τοις δὲν μπορούσαν γὰρ κάμουν διαφρετικά. Τηρή τοις μάκιστα, ποι δὲν τάνακθεμάτισκαν, μὴ καὶ τὰ παλνέψαν. Τόμελογον πώλει περιστέροι μὲ ἔαρνίζει ἢ στάση τοῦ Σενόπουλου ἀπέναντι σ' ἔνα ἀλλο δράμη καὶ γενικὰ τὰ μὲν προσπάθειαν, ποι φανερότερη, θπως λέει, τώρα στερνάτη σκηνική παραγωγή μιας. Τὴν κατηγορεῖ ποι θέλει νὰ μὲν μπάζη νέα δαιμόνια. ἔνα καὶ ἄγνωστα στὴ ρωμαϊκή καινωνία, νὰ φέρῃ στὴ σκηνὴν ἔνα ἔντημα συνειδήσης, ποι ἀγνάρι της δὲ βρίσκεται στὴ ψυχὴ τοῦ ρωμαίου. Η πρόμακα κάτι, ρίζει τὸν Σενόπουλον στὴ σκηνὴν, ποι δέντρον τοῦ οὐρανοῦ.

αἰσθῆμα μονάχη, ὑπογραμμίζει ἐ συγγραφέας τα «Τρίτου» καὶ μὲν αὐτὸς χαράζει τὸ δρόμο τῆς δραματικῆς μας τέχνης γιὰ τὸ μέλλον. «Τὰ δράματα τῆς λεπτής συνειδήσεως εἶναι διὸ ήμές ἀκόμα ξένα καὶ θεούς εἶναι διὰ πολὺν καιρὸν καὶ ίσως αἰώνιως». Μεῦ θυμίζει τὸ Ραμά μὲ τοὺς παρέμοιους καινωνιολογικούς άφοριτούς του. Κάστρο στένοιν καὶ οἱ δυὰς ὀλέγυροι ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα καὶ ἀπόξω του κόσμου πλατανύν τρέψαντο. «Αν ἔχουν κανοκυάλια καὶ στὸν Ἀρη, οἱ θεοτρόποι νόμοι: Ήτά σπάνε τὰ κεφάλια τους γὰρ μαντέψουν τί εἴναι. Κάστρα κανένικα ἔνα γύρος ἀπὸ τὴν κλασσικὴν γώρα καὶ μπρὸς στὴν πύλην τους οἱ δύο μας φίλοι να γυλάνε μήνι γέμπη τὰ ξενάρτροπε.

Μὰ τὸν Σενόπουλο δὲ Ηέλιῳ νὰ τὸν κατεβάσω τα-
σο. Γιὰ ἔνα ἄλλο δράμα, στεφνὸς κ.: αὐτό, ποὺ εἶ-
ράσῃ, του ἔνα ζύγιγμα συνείδησης, πιὸ πολὺ μάλι-
στα νορδρυγικής ἀπὸ τις «Ἀλυσίδες», ἀκουσα μ' α-
ναγάλικασμα πώς ὁ Ἰδιος φώναξε σ' ἐκείνους, ποὺ τ-
κτηγόρεσταν τεντρόποι: «Βρε ἀνθρώποι, γιατί πηρε-
ξενεύεστε; Κι ἂν δὲν ἥρθαν ἀκόμα στὸν τόπο μα-
χῆται ποὺ σᾶς ξαφνίζουν, ποιές σᾶς τὸ λέει πώς ὁ
Πλάτων μιὰ μέρα;» Ας μὲ συμπεινήσῃ τώρα κ' ἔμ-
να τὸν ρωτήσω: Πιστεύει ἀλήθεια πώς ἡ νορδηγικη
κοινωνία ἔτερες ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς στὸν κόρφο της κ-

στὴν ψυχή της τὰ ξύτημα τῆς «λεπτῆς συνείδησης», τῆς ηθικῆς πάλης, που συνταράξει τές φυχὴς τῶν ἡρώων τοῦ μεγάλου παιγνής της: «Η μή θαρρεῖ τάχα πὼς αὐτῇ ἡ συνείδηση εἶναι γέννημα τῶν βροτεινῶν κλιμάτων, καρπὸς καὶ ἥλαστημα τῶν χιονῶν καὶ τῶν πάγων; Κ' ἡθελεῖ νὲ μάλισθο ἀκέμα: Νομίζει πράγματι ἐ Ξενόπουλος, πὼς σὲ κόλλε βῆμα του μὲς στὴ νορδηγικὴ παιωνία λίκι σκοτειάζῃ, πανένας σ' ἔναν Μπράντ μὲ τὴν αρχή: ἦ, ὅλα ἦ, τίποτε. σ' ἔνα Στόκμαν μὲ τὴν ακνία τῆς ἀλτηφειας, σ' ἔνα Ράσσες εὐ-

γενικό, ή ἔναν ἀπόστολος τῶν ἡθικῶν ἀπαντήσεων,
σὰν τὸν Γκρέγκορ Βέρλε, σὲ μὰ Νόρα ή μὲν Ἐλί-
ζα Βάγγελ; Ήώς στὴν ἐποχὴν, ποι ὅμημοργή, θηκαν
αὐτὲς οἱ μορφές, τὰ πρότυπά τους δὲν ἴπτηρχαν επὴ
βορεινή κοινωνία, δὲ Ηέλιος ἀλλο μαρτίριος ἀπὸ τὴν
ἀγανάκτηση, ποὺ κίνησεν σ' αὐτὴν, οἱ τρομαχίκες
ἡμιτελεῖς ἀπαντήσεις τοῦ πονητοῦ. Ὅποτε γάνωναστη τού-
τος νὰ τινάξῃ ἀπ' τὰ παπούτσια τοῦ τι, σκένη τῆς
πατρίδας. Καὶ νὰ πούμε κατὰ τὴν μαύρην ἀλήθεια.
"Αν εἴταν νὰ μᾶς ξανάψεις ἐπαντῆς μονάχα έ, το
μορφές τριγύρω του κ' ἐκείνο ποὺ καλλένας μᾶς σκον-
τάζεις ἀπάνω του, δὲ ίδεται τίσις θάρσος ἐ μετέστις του.
"Αν η φωτογραφία μπορεῖται νὰ ξαναποιήσῃ, τὴν κι-
στηνήν, ἀνάγκη, τῆς ζωγραφικῆς, ποιές ίδια περιστάτικε